

ETT SARGAT LANDS LANDSLAG

TEXT **IVAR ANDERSEN** FOTO **CHRISTOFFER HJALMARSSON**

I en nation som letar efter sin identitet har de forna brittiska koloniherrarnas tidsfördriv cricket vuxit fram som en enande faktor. Snart väntar ett prestigefyllt världsmästerskap. På sina axlar bär landslaget sitt lands hopp om idrottsframgångar, men också om fred.

Fred och försoning genom cricket

I oktober, efter en seger mot Kenya i den avslutande kvalomgången, stod det klart att Afghanistan lyckats kvalificera sig för VM-slutspelet i cricket för tredje gången i rad. En osannolik bedrift för ett landslag som trädde in i det internationella seriesystemet först 2008, och då i den lägsta divisionen.

– Vi förenas genom sporten och visar världen att Afghanistan kan klara vad som helst om vi bara får en chans, säger universitetsstudenten Mohammed Halim.

På en gropig grusplan utanför det afghanska cricketförbundets moderna träningsanläggning spelar ett tjugotal unga män en tät cricketmatch. Det är höst i Kabul men värmen har dröjt sig kvar. Fastän det bara är förmiddag är temperaturen uppe i svensk högsommarnivå och dammet yr i det skarpa solljuset.

Mohammed Halim tar en osannolik lyra – det finaste någon kan göra i cricket, ungefär som att skruva in en frispark i krysset i fotboll – och omfamnas av jublande lagkamrater.

– Det var deras bästa slagman jag brände ut, det var därför alla blev så lyckliga, förklarar han.

LAGKAPTENEN Mohammad Mehdi, 17 år, leder ett av de två lag som drabbar samman i förmiddagshettan. Det finns ingen organiserad amatöriddrott i Afghanistan och truppen har han rekryterat från sin högstadieskola, i sitt kvarter och i vänskapskretsen. Han är en uppenbar talang och medger att de egna drömmarna sträcker sig bortom grusplanen, till det moderna träningskomplex tvärs över vägen där landslaget håller till.

– Min familj säger att jag ska studera och göra någonting bra för dem och för landet. Men det är viktigt att följa sina drömmar.

Raees Ahmadzai personifierar mycket av det afghanska cricketlandslaget, och hela landets historia. Han visar förbundets anläggning medan han berättar om sin uppväxt i Pakistan, dit familjen flydde till Sovjetunionens invasion 1979.

– Jag föddes i flyktinglägret. Livet där var väldigt svårt, men lyckligtvis fick jag möjlighet att gå i skolan varje dag. Om jag inte hade haft skolan och cricket hade mitt enda alternativ varit att bli kriminell.

Det var där, i exilen, som en generation unga afghaner lärde sig att spela och älska den sport som ursprungligen var de brittiska kolonialherrarnas tidsfördriv. Trots fattigdomen och de övriga problem som livet på flykt innebar minns Raees Ahmadzai ändå uppväxtåren med viss nostalgi. Hans begåvning med boll och slagträ gjorde honom berömd i lägrets begränsade värld. Med sina egna ord blev han ”flyktinglägrets superstjärna”.

– När jag var liten gömde jag hela tiden kappen för min mamma som hon använde för att piska mattorna med, jag behövde den som slagträ. Och vi kunde inte få tag i tennisbollar, så vi knöt ihop trasor och försökte slå plastpåsar runt om för att de skulle studsas.

PÅ ANDRA SIDAN GRÄNSEN lämnade det slagna sovjetiska imperiet Raees Ahmadzais krigshärjade hemland med svansen mellan benen. När talibanerna tog över förbjöd de nästan all sport. Cricket var en av undantagen. Det gamla överklassnöjet spelades i sedliga, heltäckande dräkter och regelverket medgav regelbundna bönepausar. Några tappra idrottsidealister försökte hålla sporten levande under dessa i övrigt mörka år, och såg efter talibanregimens fall sin chans att bilda ett riktigt landslag. Det enda som sak-

nades var pengar, publik och spelare.

Rekryteringen koncentrerades till den afghanska exilbefolkningen. En spelare ansågs särskilt viktig att värva – Raees Ahmadzai. Efter en intensiv övertalning lät sig flyktinglägrets superstjärna värvas.

– Att korsa gränsen till Afghanistan var som att åka hundra år tillbaka i tiden. Kabul var bara damm och trasiga hus, mitt flyktingläger var som ett femstjärnigt hotell i jämförelse. Det gjorde mig oerhört ledsen. Men samtidigt kommer jag aldrig att glömma hur lycklig jag var när jag fick dra på mig det officiella afghanska matchstället för första gången. Jag ville inte ta av mig det ens när jag skulle sova.

» LANDET LIDER AV ETNISK OCH POLITISK
SPLITTRING, MEN DET FINNS OCKSÅ EN STARK
LÄNGTAN EFTER EN GEMENSAM IDENTITET
BORTOM DE GAMLA KONFLIKTERNA.

RAEES AHMADZAI

RAEES AHMADZAI.

att ena Afghanistan, säger han. Jag minns hur vi mötte Pakistan i Charikar 2010. Jag satt i publiken, det är ett minne för livet. Ingen frågade vilken klan någon tillhörde, ingen frågade vilken provins någon kom ifrån, det enda som var viktigt var en afghansk vinst. Om regeringen vill ena landet borde de stödja sporten, säger Raees Ahmadzai.

CRICKET ÄR FORTFARANDE allra störst i de delar som gränsar till Pakistan, men i och med landslagets framgångar har sporten vuxit och blivit den mest populära i hela Afghanistan. Förbundet organiserar en cricketliga med fem lag i lika många provinser, och Raees Ahmadzai har arbetat fram en plan för att stärka den sociala sammanhållningen.

– Berömda spelare representerar andra regioner än sina egna. Om det är ett pash-tunskt område väljer vi kanske en lagkapten som är tadjik, och om det är ett lag i norr kan vi välja en lagkapten från Nangarhar. På så sätt blir cricket en anledning att lära oss mer om varandras kulturer.

På grusplanen utanför förbundet har matchen avslutats för flera timmar sedan. Men inne på anläggningens gräsplan fortsätter landslaget att träna, trots att solen håller på att gå ned. Mohibullah Oryakhel, 22 år, har tagits ut till truppen efter sina framstående insatser i flera ungdomslagskamper.

– Min stora dröm är att spela bra i VM, säger han. Hela folket står bakom oss. De unga, de gamla, allihop. Jag känner stort stöd.

Efter några korta frågor ursäktar han sig. Han bär trots allt en hel nations förväntningar på sina axlar, och att träna slag är viktigare än att ge intervjuer. ♦

MOHIBULLAH ORYAKHEL, 22 år, tillhör den nya generationens spelare i Afghanistans unga cricketlandslag. Efter framstående insatser i ungdomslandslaget har han nu flyttats upp till seniornivå och drömmer om framgångar i det stundande världsmästerskapet.

Raees Ahmadzai blev lagkapten och i det legendariska landslag som mot alla odds kvalificerade sig för landets första VM-slutspel 2010.

I DAG HAR HAN LAGT slagträet på hyllan och arbetar i stället som utvecklingsansvarig på cricketförbundet. Uppgiften är att verka för fred och försoning, verktyget är idrott. Att sport förbrödrar är en vanlig och ofta innehållslös klyscha, men Raees Ahmadzai har med egna ögon sett idrottens potential i det krigströtta Afghanistan. Landet lider av etnisk och politisk splittring, men det finns också en stark längtan efter en gemensam identitet bortom de gamla konflikterna.

– Jag tror att cricket har gjort mycket för

» VI FÖRENAS GENOM
SPORTEN OCH VISAR
VÄRLDEN ATT AFGHANISTAN
KAN KLARA VAD SOM HELST
OM VI BARA FÅR EN CHANS.

MOHAMMED HALIM,
Universitetsstudent

Aven publicerad i
globalarkivet.se

Tillsammans med med Afghan Connection bygger SAK cricketplaner på några av organisationens skolgårdar.

– Jag tror att kvinnors begränsade möjligheter att idrotta kommer att förändras. Jag hoppas det i alla fall för cricketens skull, säger **SHAZIA ZAZAI**, stjärnan i landslaget.

– Det här är Kabul. Och det är cricket. Jag tycker att det räcker med keps. / **MUZHGAN AHMADI**, 16 år.

Brittisk klubb stöttar damcricket

“Kvinnlig idrottsutövning är fortfarande djupt stigmatiserat i Afghanistan”.

Det afghanska cricketförbundet organiserar också en kvinnlig cricketliga, med lika många lag som den manliga. Spelarunderlaget är dock betydligt magrare än på herrsidan.

Kvinnlig idrottsutövning är fortfarande djupt stigmatiserat i Afghanistan, men med hjälp av en brittisk cricketklubb anordnar Raees Ahmadzai regelbundna rekryteringsaktiviteter. En av dessa äger rum på högsta-dieskolan Abdul Qasim i centrala Kabul.

Vissa av deltagarna är erfarna spelare. Damlandslagets stjärna Shazia Zazai, 17 år, slår slag på slag som får både lagkamrater och motståndare att applådera. Andra spelare tar sina första stappande steg. Det som förenar dem är att de i regel kommer från landets mest progressiva familjer.

– Om jag var i min hemprovins Bamiyan skulle jag behöva ha slöja, säger Muzhgan Ahmadi, 16 år. Men det här är Kabul. Och det är cricket. Jag tycker att det räcker med keps.

De flesta regler har undantag, men någon behöver vara modig nog att trotsa reglerna om utvecklingen ska gå framåt. En av dem är Nelab Satanikzy, 16 år. Hon drömmer om en karriär som professionell cricketspelare, men en konservativ familj står i vägen.

– Ingen stödjer mig. Bara min bror, som övar med mig i hemlighet, säger hon sammanbitet och vill inte vara med på bild.

Talangen som tvingas träna i smyg skiner upp när herrlandslagets VM-slutspel kommer på tal.

– Självklart ska jag kolla på VM. ❖

– I det här landet är det svårt för unga tjejer, men vi måste försöka. Jag tror att det kommer bli bättre, *inshalla*, om gud vill. / **MARIAYA**, 16 år.

Cricket och kolonialismen

Spelarna blev befrielsehjältar

CRICKET SPREDS genom det brittiska imperiet och de flesta associerar sannolikt sporten med vitklädd, tedrickande överklass. Den har historiskt sett varit kolonialherrarnas sport, som de koloniserade länderna därefter har tagit till sina hjärtan.

Ett exempel är de karibiska önationerna, som traditionellt har tävlat under gemensam flagg i internationell cricket. Spår från kolonialstyret sveptes inte bort med avskaffandet under 1960-talet, utan de ekonomiska och sociala klyftorna mellan vita och svarta dröjde sig kvar. Minnet av underkastelsen födde ett krav på upprättelse som kanaliserades genom cricket. Spelarna blev befrielsehjältar, ett förtryckt folks moraliska hämnare.

– Det handlade om att representera en

hel region och något mycket viktigare än cricket. Det handlade om en känsla av värde, säger jamaicanen Michael Holding, från det legendariska västindiska lag som 1976 utklassade England på bortaplan, i dokumentären *Fire in Babylon*.

Motsvarande utveckling har skett i Asien, där merparten av sportens utövare och entusiaster finns i dag.

I AFGHANISTAN fick cricket dock fäste relativt sent, när den generation som vuxit upp i flyktingläger i Pakistan återvände och tog med sig sporten de lärt sig älska. Länder som Indien, Sri Lanka, Bangladesh, Pakistan och numera även Afghanistan har alla landslag som är rankade högre än Englands. ❖

Elever på högstadieskolan Abdul Qasim i centrala Kabul tränar cricket.

© CC-2007 JENNIFER FINLEY.

Tips! Cricket i kulturen:

Beyond a Boundary

Marxisten C L R James berömda bok, om hemlandet Trinidads moderna historia, väver samman frågor om klass, kultur och kolonialism med Västindiens crickettradition.

A Corner of a Foreign Field – The Indian history of a British Sport

Ramachandra Guhas bidrag till cricketlitteraturen är obligatorisk läsning för den som vill förstå sportens politiska roll i Indiens kamp för självständighet. Mahatma Gandhi och Sachin Tendulkar, historiens främste slagman, har framträdande positioner i boken, liksom den kastlöse kastaren Palwankar Baloo.

Cricket Lexicon

David Woodehouses och John Leighs standardverk för den som vill lära sig allt om cricketens snåriga begreppsapparat samt obskyra och sällan tillämpade regler.

Lagaan

Oscarsnominerat Bollywooddrama från 2001 om hur fattiga bybor på den indiska landsbygden utmanar den brittiska kolonialmakten i cricket, i hopp om att slippa skatten när skörden slagit fel. (SPOILERVARNING: Vändningen kommer när det indiska laget tar med en kastlös spelare).

Fire in Babylon

Dokumentär från 2010 om det legendariska västindiska lag som under 1970- och 1980-talen dominerade internationell cricket.

Out of the Ashes

Dokumentär från 2010 om hur en grupp människor i det krigshärjade Afghanistan kämpar för att samla ett landslag och försöka kvalificera sig för VM.

